

Dr. Kendrey Gábor (1929–2019)

Nemesánszky Elemér professzor megállapítása szerint (Lege Artis Med. 2008; 18: 70–73) „Kendrey Gábor professzor nagy ívű karrierje orvosgenerációk számára bizonyította a patológus és a klinikus együttműködésének, szakmai párbeszédének fontosságát”. A neves klinikopatológusprofesszor 2019. február 3-án rövid szenvedés után meghalt Budapesten. Utoljára néhány hónapja látogattam meg; közel 90 éves életkora ellenére viszonylag jól bírta magát, szellemileg friss volt, most azonban néhány napos heveny gyulladáshoz megbetegedésével már nem tudott megbirkózni. Életútja sok tanulsággal szolgál kortársai és a jövő orvosnemdzedék számára is.

Kendrey Gábor 1929. október 6-án született Budapesten. Felmenői Erdélyben, Maros megyében éltek, szülei (Kendrey Gyula és Zeitler Ida) 1919-ben Pesten, a Közgazdasági Egyetem Külkereskedelmi Szakán tanultak. Ötéves koráig maradtak Budapesten, aztán szülei jobb levegőjű, vidéki helyet kerestek a betegeskedő kisgyerek orvosának tanácsára. Édesapja előbb Gönyűn vezette a vámhivatalt, később Komáromba, Jókai Mór, Klapka György és Selye János történelmi kisvárosába (akikre a cseperedő kisdíák nagyon büszke volt) helyezték át. Középiskolai tanulmányait a Szent Benedek-rendi, később a Jókai Mór Állami Gimnáziumban, Komáromban végezte, majd 1953-ban „summa cum laude” orvosdoktori diplomát szerzett a Pázmány Péter Tudományegyetem Orvosi Karán.

Eredetileg sebésznek készült, a háború alatt az Észak-Komáromban dolgozó Király József, a neves golyvaszbész volt a példaképe. Már 1947-ben a Szönybe száműzött Prochnow Ferenc szegedi sebészprofesszor mellé sikerült férköznie, és minden nyáron bejárt a kórházba: a professzor megengedte neki, hogy műtétekben asszisztáljon. A fordulatot pályaválasztásában a patológia szí-

gorlata hozta 1950-ben, amikor Baló József professzor meghívta intézetébe, a Budapesti (majd Semmelweis) Orvostudományi Egyetem I. Sz. Patológiai és Kísérleti Rákkutató Intézetébe.

Pályakezdeként 1953-ban a „káderbizottság” katonarvosnak akarta küldeni Kecskemétre, hiába volt már három dolgozatban társszerző, és messzemenően élvezte Baló professzor támogatását. Végül sikerült Budapesten maradnia, a Budapesti Rendőr-főkapitányság (BRFK) Bűnügyi Orvoscsoportjánál főhadnagyként dolgozott két évig.

Pályafutásának legjelentősebb állomásához 1955-ben érkezett, amikor Baló József és felesége, Banga Ilona felfedezték az elasztáz enzimet (amiért Kossuth-díjat kaptak), és a pozíciójában megerősödött Baló professzor elintézte, hogy leszereljék, s magához vette tanársegédként.

Az ötvenes évek közepén kezdett foglalkozni a hepatitist okozó vírusoknak a primer májrák keletkezésében játszott szerepével. Nevéhez fűződik az a felismerés, hogy a cirrhosisban és májrákban meghalt személyek egy részének kórelőzményében korábban heveny vírushepatitis szerepel. Felfedezését 1957-ben az *Orvosi Hetilap*-ban, majd 1959-ben egy tekintélyes német szaklapban közölte. Az orvostudomány kandidátusa fokozatot az ebből a témából írt „Elsődleges májdaganatok időszerű kérdései. Humánpatológiai és experimentális vizsgálatok” című disszertációjának sikeres védeése után, 1965-ben szerezte.

Májkutatózásait azt követően is folytatta, hogy 1971-ben kinevezték a Fővárosi László Kórház Kórbonctani és Kórszövettani Osztályának vezetőjévé. Példaértékű klinikus-patológusi együttműködése László Barnabással, a kórház hepatológus osztályvezető főorvosával számos értékes közleményt eredményezett. Mint mondta, „élmény volt megismerni a betegeket és anamnézisüket, hogy a májbiopsziák anyagát (*in vivo* patológia) ne csak a hisztopatológus szemüvegén át lássam”. Megtanulta, hogy a kicsiny anyagban „benne van a máj múltja és jele”. A hepatológus-patológus együttműködés olyan iatrogén ártalmakra és gyógyszerotoxicus hatásokra derített fényt, amelyek nemzetközi visszhangra találtak. Az orvostudomány doktora tudományos fokozatot „Az emberi máj morfológiai reakciói károsító behatásokra” című munkája alapján 1978-ban szerezte.

Az Orvostovábbképző Intézet (OTKI) Patológiai Intézetének Juhász Jenő professzor halálát követően megüresedett tanszékvezető egyetemi tanári állását 1986. január elsejével pályázat útján nyerte el. Itt jelentős rutin patológiai anyag várta, ezért engednie kellett experimen-

tális ambícióiból, viszont kárpótolta magát az oktatással. Kitűnő előadókészség, magával ragadó retorika, igényes magyar mondatszerkezetek, választékos kifejezések, stílárisan és lexikálisan meggyőző felkészültség jellemezte. Jól illusztrált képanyagával sikeres klinikopatológiai konferenciákat tartott. Kollegáit tanulmányutakra küldte (ő korábban hosszabb tanulmányúton Lipcsében és Londonban járt), saját amerikai tapasztalatai alapján bevezette a „multidiszkuziós mikroszkópos” továbbképzést.

Szakmapolitikai kihívások is várták, az OTKI, majd Orvostovábbképző Egyetem Továbbképző Karának első dékánja (1989–1992), a Magyar Patológus Társaság elnöke (1990–1995), a Patológus Szakmai Kollégium elnöke (1990–1995), több folyóirat szerkesztőbizottságának tagja. Feszített tempójú helyállásához az állóképességet kispályás foci hobbijának köszönhetette. (Fiatalon aktív versenysportoló, kosárlabdás volt.)

1994-től a Haynal Imre Egészségtudományi Egyetem (HIETE) Doktori Iskolájának elnöke, majd a Semmelweis Orvostudományi Egyetem (SOTE)-HIETE Doktori Iskolájának tagja. Közlelbbi ismeretségünk, szakmai kapcsolatunk és barátságunk ekkorra datálódik. 2001-ben meghívtam az Egészségügyi Tudományos Tanács Tudományos és Kutatásetikai Bizottságának tagjai sorába, melynek elnöke voltam. Szigorú, de következetes és alapos bírálataiból sokat tanultam.

Közel 200 tudományos munkája után írt három monográfiájából ismerhető meg életrajza és szerény, de határozott egyénisége is.

Az orvosi hivatás hazánkban az ezredfordulón (Golden Book Kiadó, Budapest, 2002) a trilógia első kötete. Megtisztelő felkérésére az általam készített Előszóban többek között a következőket írom: „Letisztult életút tanulságokba öntött igazságai, sikerei és csalódásai. Egy orvos pályája, aki patológus lévén minden szakterület átlát, ismer és jó értelemben befolyásol. A két alapvető hivatás, a papi és az orvosi közül az egyik, de lelkületében és következményeiben mindkettő elkötelezett képviselője. A patológusi pályán nehéz kórházi körülmények között küzdelem egy egyetemi rangú osztály létrehozásáért, majd megérdemelt egyetemi tanári cím a legmagasabb oktatói és tudományos sikerekkel.” „Küzdelmes hivatásunk szépségének és élni akarásának bemutatásával ad erőt nekünk, hogy képesek maradjunk hinni az orvosi szolgálat művészetében.”

Májpatológia klinikusoknak (Alliter Kiadó, Budapest, 2003) a második kötet, amely a patológus hitvallása a betegek és a klinikusok szolgálatában. Igazi szakkönyv, előszavában írja, hogy a könyv „az én szakmai adósságom és patológusi törlesztésem”. Egy interjúban mondta, hogy „A kapott talentummal mindenki elszámol egyszer...”.

Baló József patológus professzor és iskolája. Egy orvosegyetemi intézet a diktatúrában 1950–1969 (Primed-X Kft., Budapest, 2004), a trilógia harmadik kötete főhajtás a Mester előtt, aki nagyon sok patológust és klinikust tanított és indított el a pályáján, és aki meghatározó szerepet játszott Kendrey Gábor életében is. Egy Bethlen Gábornak tulajdonított gondolattal köszönti Baló professzor életművét, aki szerint „Nem mindig lehet megtenni azt, amit kellene, de mindig meg kell tenni azt, amit lehet”. Majd Kendrey professzor hozzáteszi: „Nem tudom, hogy néhai Mesterünk ismerte-e ezt a mondatot, de életútját részben tanulmányozva, részben munkatársként tetteit látva úgy érzem, hogy ha nem is tudott róla, de így cselekedett.”

Szakmai pályafutása során gyűjtött jelentősebb elismerései és díjai: *Orvosi Hetilap* Markusovszky-díj (1979), Kiváló Orvos (1980), Gerlóczy Zsigmond-emlékérem (1985), Baló József-emlékérem (1989), Genersich Antal-emlékérem (1994), Felsőoktatási Emlékérem (1996), Professor Emeritus (1999), Batthyány-Strattmann László-díj (2002), a Magyar Vitézi Rend tagja (2013), Pro Universitate Ezüst Fokozat (2017). Legnagyobb külföldi elismerése a Pathological Society of Great Britain and Ireland tiszteletbeli tagsága (egyedüli magyarként) (1994).

Személy szerint nagyon hálás vagyok barátságáért, nagyra értékelem, hogy őszinte híve és támogatója volt az 1990 és 2007 közötti Baross utcai Női Klinikának. Nagy lélegzetű Előszóval adott ennek nyomatékot, amellyel a „Semmelweis Ignác és Kézmárszky Tivadar nyomdokain” című összegzésemre reflektált a Tánco László által szerkesztett „Egy könyv utóélete” című gyűjteményben. Egyetemünk névváltozásának és belső szervezeti átalakításának első éveiben, a 2000-es évek elején a Semmelweis Egyetem vezetői nagyra értékelték Kendrey Gábor konstruktív együttműködését; azon kevesek közé tartozott, akikre lehetett számítani. Ez is szerepet játszhatott abban, hogy 2017. július elsején, a Dies Academicus ünnepségen Szél Ágoston rektor Pro Universitate Díjat adott át Kendrey Gábor professzornak.

„A kör bezárult, teljes életet éltem. A nehézségeket vállaltam, kompromisszumokat kötöttem, megalkudni nem tudtam. A magam útját jártam.”

Kendrey Gábort a Farkasréti temetőben 2019. február 21-én helyezték örök nyugalomra.

Papp Zoltán dr.

„*Non omnis moriar.*” (Horatius)
(Nem halok meg egészen.)